

Η λατρεία του Διονύσου είχε βαθιές ρίζες και στη Νάξο που, αρχικά, κατοικήθηκε από Θράκες μετανάστες. Το νησί ήταν μια από τις περιοχές που, όπως αναφέρθηκε, διεκδικούσαν την «ιθαγένεια» του θεού του κρασιού. Στα υπέρ της Νάξου είναι ο μύθος που συνδέει τον Βάκχο με τον Θησέα και την Αριάδνη:

Με τη βοήθεια της κόρης του Μίνωα, Αριάδνης, ο Θησέας σκότωσε τον Μινώταυρο μέσα στον Λαβύρινθο. Ο ήρωας ξαναμπήκε στο πλοίο μαζί με τους συντρόφους του για να επιστρέψει στην Αθήνα. Η ερωτευμένη Αριάδνη τον ακολούθησε. Έπιασαν λιμάνι στη Νάξο για να ξεμουδιάσουν. Βγήκαν στη στεριά αλλά την Αριάδνη την πήρε ο ύπνος στην ακρογιαλιά. Όταν κάποια στιγμή ξύπνησε, διαπίστωσε πως ο καλός της είχε φύγει εγκαταλείποντάς την στο νησί. Αυτοκτόνησε ή σκοτώθηκε από βέλος της Αρτεμης. Όμως κάποιοι άλλοι μύθοι τα λένε αλλιώς:

Την είχε δει ο θεός Διόνυσος, την ερωτεύτηκε και ζήτησε από τον Θησέα να του την αφήσει και να φύγει. Ο Θησέας υπάκουσε στην θεϊκή εντολή. Ο θεός, λένε, κατέκτησε την βασιλοπούλα και την πήρε μαζί του στον Όλυμπο.

Οι κακές γλώσσες πάντως είπαν πως όλα αυτά με τον Διόνυσο ήταν κατοπινές επινοήσεις των Αθηναίων, για να ξεπλύνουν τη μνήμη του ήρωά τους. Υπήρχαν και κάποιες διαδόσεις που έλεγαν ότι δεν την πόθησε ο Διόνυσος αλλά ο Ώναρος, ιερέας του θεού. Κι ότι ο Θησέας δεν είχε κανένα πρόβλημα να του την αφήσει. Οι εκδοχές που θέλουν τον Διόνυσο εραστή της, αναφέρουν ότι του γέννησε γιους τον Στάφυλο, τον Οινοπίωνα και τον Θόα.

Με τη Νάξο έχει συνδεθεί και η περιπέτεια του θεού με τους πειρατές, την οποία αφηγείται ένας ομηρικός ύμνος: Ο Διόνυσος, λέει, στεκόταν στα βράχια της ακτής κι αγνάντευε την θάλασσα. Τον είδαν Τυρρηνοί πειρατές από το καράβι τους, τον πέρασαν για βασιλόπουλο κι έσπευσαν να τον απαγάγουν με σκοπό να ζητήσουν λύτρα. Τον ανέβασαν στο πλοίο και προσπάθησαν να τον δέσουν. Τα δεσμά όμως έπεφταν κι ο θεός τους κοιτούσε ατάραχος και χαμογελώντας. Το θέαμα έβαλε σε υποψίες τον τιμονιέρη που είπε στους άλλους ότι σίγουρα δεν είχαν να κάνουν με θνητό και καλό ήταν να τον αφήσουν. Οι άλλοι τον αποπήραν και ο αρχηγός τους τον είπε δειλό και του ζήτησε να βάλει πλώρη για τα ανοιχτά. Λογάριαζε να αναγκάσει τον Διόνυσο να τους πει ποιος είναι και πού βρίσκεται η χώρα του ώστε να πάνε εκεί και να ζητήσουν λύτρα καθώς ο νεαρός έδειχνε πλουσιόπαιδο που κάποιοι θεοί έριξαν στα χέρια τους. Ο τιμονιέρης αναγκάστηκε να υπακούσει και

προσπάθησε, μαζί με τους άλλους, να σηκώσει τα πανιά.

Με το που ξεκίνησαν όμως, το πλοίο γέμισε κρασί, στα πανιά απλώθηκε κληματαριά γεμάτη τσαμπιά σταφύλια και γύρω στο κατάρτι τυλίχτηκε ένας κισσός, ενώ τα κουπιά γέμισαν άνθη. Οι ναύτες τα 'χασαν και ζήτησαν από τον τιμονιέρη να οδηγήσει το καράβι στην ακτή, να σωθούν. Ήταν αργά. Μπροστά τους ξεπρόβαλε μια αρκούδα που κινήθηκε απειλητικά εναντίον τους, ενώ ο Διόνυσος μεταμορφώθηκε σε λιοντάρι που όρμησε στον καπετάνιο και τον κατασπάρραξε. Αλαλιασμένοι οι άλλοι, ρίχτηκαν στη θάλασσα και μεταμορφώθηκαν σε δελφίνια. Ο τιμονιέρης δεν κουνήθηκε από την θέση του. Ο θεός του αποκαλύφθηκε:

«Μη φοβάσαι, γιατί εσένα σε αγάπησε η καρδιά μου. Είμαι ο Διόνυσος, ο ξακουσμένος θεός που τον γέννησε μητέρα από την γενιά του Κάδμου, η Σεμέλη, που έσμιξε ερωτικά με τον Δία».

(τελευταία επεξεργασία, 18 Ιανουαρίου 2021)